

Голові Разової спеціалізованої вченої ради PhD11551
Львівського державного університету
фізичної культури імені Івана Боберського,
д-р наук з фізичного виховання та спорту,
доц. Пасічник В.М.

ВІДГУК

офіційного опонента
кандидата наук з фізичного виховання і спорту, доцента,
ДУДІЦЬКОЇ Світлани Петрівни
на дисертаційну роботу МАЛАНІЯ Юрія Андрійовича
за темою: «Удосконалення підготовки хлопчиків віком 5-6 років у спортивній
гімнастиці на основі показників їхньої фізичної підготовленості»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії (PhD)
з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Актуальність обраної теми дисертації

Сучасна система спортивної підготовки дітей потребує комплексного підходу, що поєднує оздоровчі та спортивно-орієнтовані завдання. Особливої уваги це набуває у складнокоординаційних видах спорту, зокрема спортивній гімнастиці, де вже на початкових етапах тренувань діти стикаються з високими вимогами, ранньою спеціалізацією та постійною конкуренцією. Така ситуація часто призводить до втрати мотивації та психологічного перевантаження юних спортсменів.

Наявні наукові дослідження підтверджують, що ефективність і безпечність спортивної діяльності дітей значною мірою залежить від урахування їхніх біологічних та психоемоційних особливостей. У віці 5–6 років спостерігається гетерохронність розвитку опорно-рухового апарату, дисбаланс між великими та малими м'язовими групами, а також різний рівень адаптаційного потенціалу. Це зумовлює необхідність пошуку нових підходів до організації навчально-тренувального процесу.

Програмно-нормативна база спортивної гімнастики передбачає варіативність змісту початкової підготовки, що відкриває можливості для використання різноманітних засобів і методів навчання. Важливим завданням стає оптимізація тренувальних навантажень відповідно до рівня оволодіння школою рухів, базовими вміннями та навичками, а також врахування індивідуальних особливостей розвитку кожної дитини.

Таким чином, автором здійснено обґрунтування актуальності дослідження на основі потреби створенні системи підготовки юних гімнастів, яка забезпечить гармонійне поєднання оздоровчих і спортивних завдань, сприятиме

формуванню стійкої мотивації до занять та запобігатиме передчасному виснаженню дитячого організму. Це дозволить уникнути форсування результатів і забезпечити сталий розвиток майстерності спортсменів у майбутньому.

Наголосимо, що дисертаційне дослідження виконано згідно з темою «Організаційно-методичні засади застосування спортивно-педагогічних технологій для покращення рівня здоров'я різних груп населення» на 2022–2025 рр. плану науково-дослідної роботи Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (номер державної реєстрації: 0114U002625).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків сформульованих у дисертації

Наукові положення дисертації та зроблені узагальнення обґрунтовані за допомогою теоретичного аналізу та отриманих автором емпіричних даних. Вони узгоджені зі сформованими метою дослідження – науково обґрунтувати особливості диференціації змісту початкової підготовки хлопчиків віком 5–6 років у спортивній гімнастиці залежно від їхнього рівня розвитку фізичних якостей, об'єктом – процесом початкової підготовки дітей у спортивній гімнастиці, предметом – особливостями диференціації змісту початкової підготовки хлопчиків у спортивній гімнастиці з урахуванням рівня розвитку фазисних якостей.

Ступінь вірогідності отриманих результатів забезпечена достатньою тривалістю дослідження – з жовтня 2022 по листопад 2025 рр., залученням до експериментального дослідження достатньої кількості юних спортсменів зі спортивної гімнастики, що перебували на етапі початкової підготовки (n=130 на констатувальному та n=55 на формувальному етапі педагогічного експерименту).

Достовірність результатів та їх новизна обумовлені достатнім ступенем обґрунтованості отриманих даних, вивіреною логікою організації дослідження, використанням відповідної джерельної бази (232 літературних джерел, з яких 64 виконаних латиницею).

Висновки до окремих розділів та загальні висновки дисертаційної роботи відображають поставлені завдання, базуються на отриманих даних експериментального дослідження та вказують на завершеність наукового дослідження.

Наукова новизна характеризується тим, що вперше обґрунтовано диференційований зміст програми підготовки хлопчиків віком 5–6 років у спортивній гімнастиці з урахуванням показників їхньої фізичної підготовленості. Окрім того удосконалено відомості про зміст програмно-нормативного забезпечення підготовки юних гімнастів першого року навчання

на етапі початкової підготовки; про рівень фізичної підготовленості спортсменів на етапі початкової підготовки у спортивній гімнастиці; про взаємозв'язки показників фізичної підготовленості гімнастів першого року навчання на етапі початкової підготовки; про ставлення дітей та їх батьків до занять спортивною гімнастикою як чинника оздоровчого та спортивно-орієнтованого розвитку дитини. Також набули подальшого розвитку наукові положення щодо методологічних підходів індивідуалізації та диференціації в підготовці спортсменів-початківців у техніко-естетичних видах спорту.

Практична значущість дослідження полягає у наданні методичного обґрунтування для удосконалення програми підготовки хлопчиків віком 5–6 років (перший рік, етап початкової підготовки) у спортивній гімнастиці, а саме врахуванні індивідуальних особливостей розвитку фізичних якостей спортсменів.

Безпосередньо отримані автором результати дисертаційного дослідження впроваджено до реалізації освітнього процесу кафедрою спортивно-педагогічних дисциплін Карпатського національного університету імені Василя Стефаника та кафедри гімнастики Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського, а також навчально-тренувального процесу СДЮШОР №1 м. Івано-Франківська.

Апробацію результатів дослідження проведено на Міжнародній науково-практичній конференції «Молода спортивна наука України» (Львів, 2025); V Регіональній науково-практичній конференції «Фізична культура в закладах освіти: стан та перспективи розвитку» (Івано-Франківськ, 2023; 2024); I Всеукраїнській конференції з міжнародною участю «Фізична культура в закладах освіти: стан та перспективи розвитку» (Івано-Франківськ, 2025); наукових конференціях кафедри спортивно-педагогічних дисциплін Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, 2022–2024).

Публікації. За результатами дисертаційної роботи опубліковано 10 наукових праць, вісім із яких у фахових виданнях України (категорія Б, одна одноосібна) та дві публікації апробаційного характеру.

Дисертація складається з анотацій, вступу, п'яти розділів основного тексту, висновків, списку використаних джерел інформації та додатків. Дисертацію викладено українською мовою на 212 сторінках, 165 із яких – основний текст, що вміщує 12 таблиці та 16 рисунків. У роботі використано 232 джерела літератури, з яких 64 – іноземною мовою.

У *вступі* до дисертаційної роботи обґрунтовано актуальність теми, подано зв'язок роботи з науковою темою, визначену мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, вказано методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення дослідження, відображено особистий внесок автора, подано дані про апробацію результатів дослідження.

У першому розділі «Передумови удосконалення змісту початкової підготовки дітей у спортивній гімнастиці» висвітлено зміст досліджень фахівців за окремими блоками, пов'язаними з науково-методичними підходами до початкової підготовки дітей у спортивній гімнастиці, характеристикою індивідуальних особливостей дітей віком 5–6 років та змістом підготовки юних спортсменів на етапі початкової підготовки у спортивній гімнастиці

У другому розділі «Методи та організація дослідження» традиційно висвітлено інформацію стосовно методів дослідження та їх конкретизації щодо застосування автором та організації дослідження.

У дослідженні використані методи наукового пошуку: теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної інформації та літератури за напрямом дослідження для узагальнення даних наукових досліджень за проблематикою дисертації, визначення актуальних напрямків підготовки юних спортсменів у техніко-естетичних видах спорту, з'ясування сутності впливу та перспектив застосування індивідуалізації та диференціації спортивної підготовки; аналіз документальних матеріалів для з'ясування структури, змісту та вимог до підготовленості спортсменів на етапі початкової підготовки у спортивній гімнастиці; опитування для уточнення особливостей ставлення дітей та їх батьків до занять спортивною гімнастикою; педагогічне тестування рівня фізичної підготовленості хлопчиків віком 5–6 років на етапі початкової підготовки для отримання об'єктивних даних про рівень розвитку фізичних якостей гімнастів першого року навчання; педагогічний експеримент для перевірки ефективності авторської програми підготовки хлопчиків віком 5–6 років у спортивній гімнастиці з урахуванням показників їхньої фізичної підготовленості; методи математичної статистики для опрацювання даних на різних етапах дослідження, встановлення статистичної вірогідності результатів представників експериментальної та контрольної груп.

У третьому розділі «Зміст програмно-нормативних вимог, фізична підготовленість хлопчиків на першому році занять на етапі початкової підготовки у спортивній гімнастиці» наведено результати автора стосовно вивчення та обговорення змісту програмно-нормативного забезпечення підготовки юних гімнастів першого року навчання на етапі початкової підготовки; узагальнення ставлення батьків до занять дітей спортивною гімнастикою; встановленні показники фізичної підготовленості гімнастів першого року навчання на етапі початкової підготовки та їх кореляційних взаємозв'язків.

У четвертому розділі «Ефективність програми підготовки хлопчиків віком 5-6 років у спортивній гімнастиці на основі показників їхньої фізичної підготовленості» також подано результати автора, зокрема продемонстровано характеристику програми підготовки хлопчиків віком 5-6 років у спортивній гімнастиці на основі показників їхньої фізичної підготовленості та наведено

дані перевірка її ефективності за допомогою реалізації порівняльного педагогічного експерименту.

У п'ятому розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» аналізується наукова гіпотеза дослідження, акцентується увага на ефективності авторської програми диференціації техніко-тактичної підготовки ватерполістів на етапі попередньої базової підготовки. Здобувачкою здійснено порівняння результатів дослідження власного наукового пошуку та інших науковців з обраної наукової проблеми.

Дотримання академічної доброчесності

Аналіз тексту дисертаційної роботи, ознайомлення з науковими публікаціями дає змогу стверджувати про дотримання вимог академічної доброчесності здобувачем ступеня в процесі викладу матеріалів дослідження.

На відсутність порушень академічної доброчесності також вказують результати програмованої перевірки (StrikePlagiarism.com) тексту дисертаційної роботи на запозичення (протокол перевірки від 11/23/2025, КП1 – 11.05%, КП2 – 2.64%)

У спільних наукових публікаціях подано інформацію про особистий внесок здобувача.

Зауваження, дискусійні моменти та рекомендації:

У ході дослідження автором отримано результати п. 3.1. «Зміст програмно-нормативного забезпечення підготовки юних гімнастів першого року навчання на етапі початкової підготовки» (с. 80) та п. 3.2. «Ставлення батьків до занять дітей спортивною гімнастикою» (с. 90). Потрібно уточнити їхнє змістовне навантаження для дослідження, адже вони не відображені в основних завданнях дисертації (с. 19–20).

У науковій новизні (п. 5) вказано, що «удосконалено відомості про ставлення дітей та їх батьків до занять спортивною гімнастикою як чинника оздоровчого та спортивно-орієнтованого розвитку дитини» (с. 21). Проте в п. 3.2. «Ставлення батьків до занять дітей спортивною гімнастикою» (с. 90) відсутнє висвітлення інформації щодо відповідей дітей. Відповідно формулювання зазначеного пункту наукової новизни варто було б узгодити з відповідними результатами, поданими у тексті;

У викладенні даних у третьому розділі (табл. 3.1–3.5) виявлено технічну помилку. У даних рядку заголовків вказано загальну чисельність юних гімнастів 2018–2020 років – 130 осіб, так як при сумуванні за окремими роками їхня кількість становить 133 особи.

На наш погляд дискусійною є доцільність врахування при доборі змісту та обсягів навантаження для гімнастів першого року навчання на етапі початкової підготовки кореляційних взаємозв'язків їхніх показників фізичної

підготовленості, що здебільшого є наслідком природного розвитку дитини, а не цілеспрямованих тренувальних навантажень.

Вважаємо, що для дітей на етапі початкової підготовки повинна бути притаманна фронтальна або групова модель організації навчально-тренувальних занять, а отже у формулюванні наукової новизни «набули подальшого розвитку наукові положення щодо методологічних підходів індивідуалізації та диференціації в підготовці спортсменів-початківців у техніко-естетичних видах спорту» (п. 6, с 21) є зайвим використання терміну «індивідуалізація».

Висновок

Дисертаційна робота МАЛАНІЯ Юрія Андрійовича на тему «Удосконалення підготовки хлопчиків віком 5-6 років у спортивній гімнастиці на основі показників їхньої фізичної підготовленості» є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну й практичне значення та відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12. 01. 2022 р. № 44 (зі змінами), а її автор, МАЛАНІЙ Юрій Андрійович, заслуговує присудження ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент:

канд. наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
доцент кафедри спорту та фітнесу
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

Світлана ДУДІЦЬКА

Проректор з наукової роботи
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

Юрій ХАЛАВКА